

יוסף ואחיו - פסיכולוגיה של האחות ואנליזה של האחד

מן הידוע שיוסף הנקרא כך בפי אימו היה הבשורה לבן שיוסף בבוא העת, לא בן שאפשר למנות אותו, כזה שישב בחיק; הוא נועד לדבר מה מסוג אחר, דבר מה שבתוקף היותו אובייקט-מעבר נועד לגדלות. בעבור האבא הוא גולת הכותרת, המיוחל, בן האהובה, ההמשך. ועם זאת הפירוש יכול להיות שנוסף לבני לאה הוא, בלידתו מימש את התוספת, השארית, הפטיט אה (a) שמגלם את הנחשק הבלתי זמין לעדי עד. הוא נבגד, נמכר, מפותה, מושלך עד שנתגלה נכס הדלא נידי שלו - פתירת חלומות, צפנת פענח - פתירת האגלמתיות האניגמטית של האובייקט הראשי, הראשוני, האבוד. הירשפלד חוקר במסעו בדיוק בדיוק את האבוד והילתו ועובר דרך אושפיזין רבים שמארח בהיכל עבודתו. ללא חפות מהזדהויות הוא מפגין את סלע זהותו במיני דימויים קבועים שבמידה כזו ואחרת נרקמים בכל בד ונייר שבוועל ומנכס במריחות ובמחיקות. שהרי אורך היצירה והבנייה קטן או שווה לאורכה של המחיקה; למעשה, הוא ממלא כדי למחוק, כדי להגיע לשווא לזרע, לגרעין של מפלצת התשוקה, של ההתאוות חורצת הגורל. אם כן, ישנם אובייקטים של קבע: המטף כארגמן, הספלים כצהוב, הקסדות כזהוב, המטפס הירקרק, קו האלכסון השחור, הקבר החום אדמתי, השנדלירים הרבוגנים, המטפחת הסגלגלה, הרקע האפור, האובייקטים החלקיים המקוטעים כמו האגרטל ההפוך מהסכמה האופטית והפסים, פסי הכותונת שאולי שאולים אבל צבעם הם ההתמדה. ותמיד חייב להיות דיפטיך א-סימטרי, א-רורשכי כהכרזה על שיסוע מובנה בכל טבע אנושי. גושיות נטפי או זריקות הצבע הנפרדים מהשטוח בעבודות שלו הן כהבלטות של עומק שאינו המאחורי אלא הלפני ואילו נדיבות המחיקות מתארת את האלימינציה התהליכית וההכרחית של הייצוג, שהרי עבודת הציור היא תמיד מתן ונטילת חומר חי למסמן.

היחודי והחד פעמי של סדרה זו היא האמירה של 'הזדהות' הנבדלת מכל הזדהות, מכל חיקוי, רפרור, הקשר וסיפור. הירשפלד, להבדיל מאומן שמספר את אותו הסיפור בנרטיב שונה מאחסן באמתחתו אינסוף סיפורים חדשים; החתימה שלו היא סיפור, הצבעים ההירשפלדיים הם סיפור, האורנמנטים המסוגננים הם סיפור, המיתוסים הם אורחים בסיפור, ושפע הסיפורים מחולל סביב נעצים תת עורקיים: מטף, ספל, ברווז, רייכסטג, מטפס, פסים - הפעם אלו הפסים. אין שום אקראיות או העתקה של זהות אחרת, אין את הכמו, גם לא באי תודעה; כמו יוסף, הוא אחד, התוספתן הוא אחד - האחד הלא סימטרי, היוצא את הדופן, המוערך יתר על המידה שתהודתו ובידודו ניתקים מהיד ושימושם רב. הוא אומר לנו: זהות זה לא צייר, איש הגות, לבן, כותב, בעל, בעל דעה, איש משעשע, חד, וכו' - כל תיאור והגדרה שתיווסף לרשימה אינם מיוחסים לזהות אדם אלא לשייכות והזדהות. זהות היא שורש קיומנו, היא לא ניתנת להגדרה מינית, מגורית, פעולתית אלא אותו דבר שאדם מעלה בדמיונו לגבי עצמו כשהוא עצמו עם עצמו ללא מראה (שהופכת את המציאות) או הדבר שאנשים מדמיינים כאשר הוא מופיע ועולה בחושבם עליו, והוא חורף שביל לנצח כשם פרטי. זה כמו הדבר שאוהבים או לא אוהבים אותו. הוא מזדהה עם מיתוס יוסף אבל מוסיף לו הירשפלדיות שאין שני לה וערכה דר בשמה.

יוסף קיבל מתנה כותנת - מחווה זו פורשה כהכתרה - האם לבש והתהדר בה - כלומר הסכים למענק המדיר ובכך לקח סיכון לגורל של נידוי ועונש מפואר? אתה ניצל מהתסביך המשפחתי כך: או שאתה ה'אחד' ואז בגלות או שהנך כשאר האחים; או שארית או כשאר בשר.

אורנה קסטל